

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЄС

©2019 ГОРБАЛЬ Н. І., МИКИТИН О. З., СУХА А. Я.

УДК 346.242 : 341.17 : 339.137.025
JEL: L41; L42; L44; K23

Горбаль Н. І., Микитин О. З., Суха А. Я. Державне регулювання конкуренції в Україні та ЄС

Метою статті є дослідження особливостей і проблем регулювання конкуренції в Україні та ЄС у контексті євроінтеграції нашої держави. Проаналізовано становлення та специфіку вітчизняного конкурентного законодавства, описано роль Антимонопольного комітету України. Досліджуючи конкурентну політику Європейського Союзу, відзначено, що принцип вільної конкуренції є основоположним у діяльності ЄС, а конкурентна політика країн ЄС характеризується єдністю норм регулювання конкуренції. Наведено принципи регулювання концентрації, порівняльної реклами та захисту комерційної таємниці в ЄС. Щодо впровадження конкурентного права ЄС в законодавство України, то констатовано, що нашій країні необхідно вдосконалити регулятивні норми відповідно до європейських стандартів. Після підписання Угоди про асоціацію з ЄС, що передбачає обмежені строки реалізації відповідних вимог, державні органи діяли досить оперативно, було вдосконалено/прийнято кілька законодавчих актів. Проте реформування конкурентного законодавства України триває, і, крім того, потрібно не лише прийняти нормативно-правові акти, а й створити необхідні умови для діяльності відповідних органів без політичного втручання зацікавлених сторін. Водночас запозичення певних норм ЄС повинно відбуватися з урахуванням специфіки українського ринку.

Ключові слова: конкуренція, державне регулювання, конкурентне законодавство, недобросовісна конкуренція, антимонопольне регулювання, конкурентна політика, ЄС, євроінтеграція.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-4-66-71>

Рис.: 1. **Бібл.:** 18.

Горбаль Наталія Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: nataliahorbal2@gmail.com

Микитин Олег Зеновійович – кандидат технічних наук, доцент кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: Oleh.Z.Mukytny@lpnu.ua

Суха Андріана Ярославівна – магістрантка кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: andrianasukha@gmail.com

УДК 346.242 : 341.17 : 339.137.025
JEL: L41; L42; L44; K23

Горбаль Н. И., Микитин О. З., Суха А. Я. Государственное регулирование конкуренции в Украине и ЕС

Целью статьи является исследование особенностей и проблем регулирования конкуренции в Украине и ЕС в контексте евроинтеграции нашего государства. Проанализированы становление и специфика отечественного конкурентного законодательства, описана роль Антимонопольного комитета Украины. Исследуя конкурентную политику Европейского Союза, отмечено, что принцип свободной конкуренции – основополагающий в деятельности ЕС, а конкурентная политика стран ЕС характеризуется единством норм регулирования конкуренции. Приведены принципы регулирования концентрации, сравнительной рекламы и защиты коммерческой тайны в ЕС. Касательно внедрения конкурентного права ЕС в законодательство Украины, констатировано, что нашей стране необходимо усовершенствовать регулятивные нормы в соответствии с европейскими стандартами. После подписания Соглашения об ассоциации с ЕС, которое предполагает ограниченные сроки реализации соответствующих требований, государственные органы действовали достаточно оперативно, было усовершенствовано/принято несколько законодательных актов. Но реформирование конкурентного законодательства Украины продолжается, и, кроме того, нужно не только принять нормативно-правовые акты, но и создать необходимые условия для деятельности соответствующих органов без политического вмешательства заинтересованных сторон. В то же время заимствование определенных норм ЕС должно происходить с учетом специфики украинского рынка.

Ключевые слова: конкуренция, государственное регулирование, конкурентное законодательство, недобросовестная конкуренция, антимонопольное регулирование, конкурентная политика, ЕС, евроинтеграция.

Рис.: 1. **Библ.:** 18.

Горбаль Наталія Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри внешнеэкономической и таможенной деятельности, Нацио-

UDC 346.242 : 341.17 : 339.137.025
JEL: L41; L42; L44; K23

Horbal N. I., Mykytyn O. Z., Sukha A. Ya. The State Regulation of Competition in Ukraine and in the EU

The article is aimed at studying peculiarities and problems of regulation of competition in Ukraine and in the EU in the context of the European integration of our country. The formation and specificity of the national competition legislation are analyzed, the role of the Antimonopoly Committee of Ukraine is described. Examining the competitive policy of the European Union, it is noted that the principle of free competition is fundamental in the EU, and the competitive policies of the EU Member States are characterized by the uniformity of competition regulations. The principles of regulation of concentration, comparative advertising and protection of trade secrets in the EU are provided. Regarding the introduction of the EU competition law into Ukrainian legislation, it is stated that our country needs to improve regulatory norms in accordance with the European standards. After the signing of the Association Agreement with the EU, which envisages a limited period of implementation of the relevant requirements, the State authorities acted in a prompt manner, and so several legislative acts were improved/adopted. But reforming the competition legislation of Ukraine continues, and there is a need not to adopt normative legal acts only, but to create necessary conditions for the activities of the relevant bodies without political interference from the parties interested. At the same time, borrowing of certain EU norms should be viewed in terms of specifics of the Ukrainian market.

Keywords: competition, the State regulation, competition legislation, unfair competition, antimonopoly regulation, competition policy, EU, European integration.

Fig.: 1. **Bibl.:** 18.

Horbal Nataliya I. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Foreign Trade and Customs Operations, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: nataliahorbal2@gmail.com

нальний університет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандери, 12, Львов, 79013, Україна) E-mail: nataliahorbal2@gmail.com

Микитин Олег Зиновьевич – кандидат технічних наук, доцент кафедри внешнеэкономической и таможенной деятельности, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандери, 12, Львов, 79013, Україна) E-mail: Oleh.Z.Mykytyn@lpnu.ua

Суха Андриана Ярославна – магістрантка кафедри внешнеэкономической и таможенной деятельности, Национальный университет «Львовская политехника» (ул. Степана Бандери, 12, Львов, 79013, Україна) E-mail: andrianasukha@gmail.com

Mykytyn Oleh Z. – PhD (Engineering), Associate Professor of the Department of Foreign Trade and Customs Operations, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: Oleh.Z.Mykytyn@lpnu.ua

Sukha Andriana Ya. – Graduate Student of the Department of Foreign Trade and Customs Operations, National University «Lviv Polytechnic» (12 Stepana Bandery Str., Lviv, 79013, Ukraine)

E-mail: andrianasukha@gmail.com

У сучасному світі суб'єкти господарювання діють у надзвичайно мінливому середовищі. Завоювання споживача, збільшення частки ринку для багатьох підприємств стає найважчим завданням у діяльності. При цьому підприємства прагнуть до постійного збільшення прибутків, і деякі з них для досягнення цієї мети застосовують методи недобросовісної конкуренції. Однак такі дії потребують постійного державного регулювання з метою захисту споживача та забезпечення сприятливого економічного середовища.

Аналізуючи питання регулювання конкуренції, Смирнова К. В. досліджує «правила конкуренції» в різних угодах асоціації ЄС [1], Андрощук Г. О. – правову охорону комерційної таємниці в країнах ЄС [2], Бакалінська О. О. – проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України [3], Гороховська О. В. і Семенюк І. С. – захист комерційної таємниці в міжнародному праві та законодавстві зарубіжних країн [4], Горбаль Н. І., Романишин С. Б. і Когут У. І. – імплементацію в Україні антимонопольного законодавства ЄС [5], Мовчан А. В. – правове регулювання захисту економічної конкуренції в умовах європейської інтеграції [6].

Мета статті – дослідження проблем регулювання конкуренції в Україні та ЄС в контексті євроінтеграції.

Становлення вітчизняного конкурентного законодавства почалося зі здобуттям Україною незалежності, зокрема з прийняттям ЗУ «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності». Він заклав основи антимонопольного регулювання, важливі для розвитку культури конкуренції в умовах повної монополізації економіки [7].

Протягом наступних років законодавство про захист конкуренції постійно вдосконалювалося, зокрема були прийняті Закони «Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про Антимонопольний комітет України».

ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції» трактує це поняття як «будь-які дії в конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності», а саме: 1. Неправомірне використання позначень, тобто імені, комерційного найменування, торгові марки, рекламних матеріалів,

оформлення тощо. 2. Неправомірне використання товару іншого виробника. 3. Копіювання зовнішнього вигляду виробу. 4. Порівняльна реклама. 5. Дискредитація суб'єкта господарювання за допомогою поширення у будь-якій формі неправдивих, неточних або неповних відомостей про конкурента чи його товар. 6. Схилення до бойкоту суб'єкта господарювання. 7. Схилення постачальника до дискримінації покупця. 8. Підкуп працівника, посадової особи покупця чи постачальника. 9. Неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці [8]. Цей Закон здійснив значний вплив на розвиток ринкових відносин в Україні, однак на сьогодні деякі його норми потребують вдосконалення (наприклад, у сфері регулювання відносин між суб'єктами господарювання, забезпечення комерційної таємниці, захисту покупця від неправдивої інформації, притягнення до відповідальності за здійснення недобросовісної конкуренції).

Наприклад, Антимонопольним комітетом було винесено рішення, що ТзОВ «Київський БКК» вчинило порушення, передбачене ст. 4 ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді використання без дозволу (згоди) ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» оформлення упаковки кондитерського виробу – торта «Казковий ключик», схожого на оформлення упаковки кондитерського виробу – торта «Золотий ключик», яке раніше почало використовувати ДП «Кондитерська корпорація «Рошен» для торта «Золотий ключик», що може призвести до змішування з діяльністю ДП «Кондитерська корпорація «Рошен». За вчинене правопорушення на ТзОВ «Київський БКК» було накладено штраф у розмірі 326 100 грн [9].

Захист від порівняльної реклами як способу недобросовісної конкуренції передбачає ст. 11 ЗУ «Про рекламу» [10]. Порівняльною вважається реклама, у якій некоректно протиставляються дві або більше схожі між собою торгові марки за певними характеристиками. Однак Закон прямо не встановлює, чи під некоректним порівнянням розуміється лише невідповідність фактичних властивостей товару, чи цей термін охоплює також морально-етичну складову.

Забезпечення реалізації правових норм у сфері конкуренції здійснюється Антимонопольним комітетом України. Його правове становище визначено

ЗУ «Про Антимонопольний комітет України», а діяльність спрямована на контроль за концентрацією господарських суб'єктів, додержання антимонопольного законодавства, надання дозволів на об'єднання підприємств, розгляд порушень законодавства про економічну конкуренцію, участь у розробленні правових актів щодо демонополізації економіки, укладення міжнародних договорів та співпрацю з міжнародними організаціями з питань, що належать до компетенції АМКУ. Однак недосконале законодавче формулювання повноважень АМКУ та недостатнє забезпечення розслідування картелів стримують діяльність цього органу. Раніше АМКУ в основному займався антимонопольним регулюванням, усуненням цінової дискримінації, але тепер відбувається контроль й інших форм недобросовісної конкуренції.

На рис. 1 наведено динаміку кількості припинених АМКУ порушень у сфері недобросовісної конкуренції в розрізі накладених штрафів та наданих рекомендацій у 2010–2018 рр. [11].

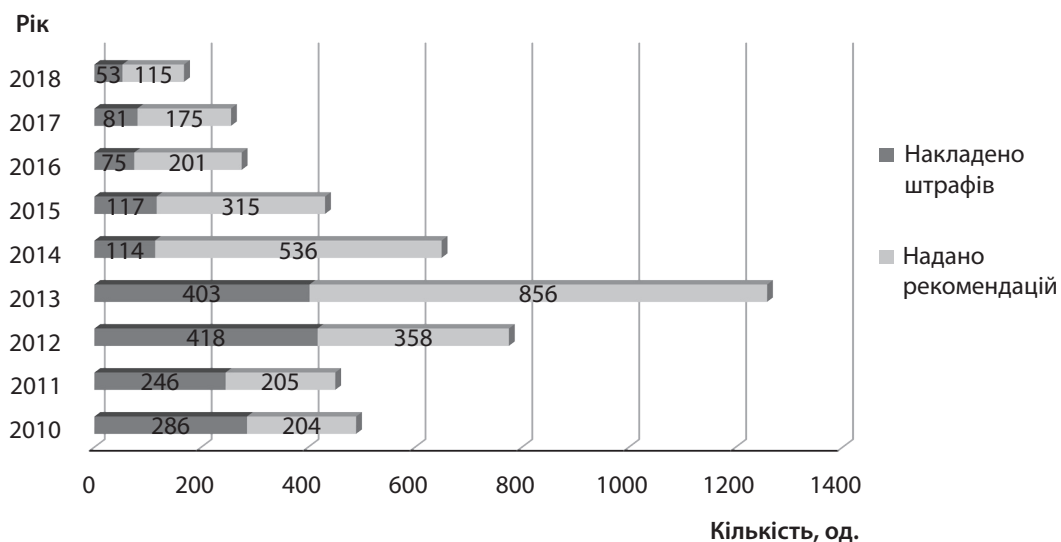


Рис. 1. Припинені АМКУ порушення у сфері недобросовісної конкуренції в розрізі накладених штрафів і наданих рекомендацій у 2010–2018 рр.

Джерело: складено на основі [11].

Описуючи конкурентну політику Європейського Союзу, зазначимо, що принцип вільної конкуренції є тим орієнтиром, що спрямовує більшість заходів у рамках політичної діяльності ЄС в економічній сфері, починаючи з оподаткування та закінчуючи захистом прав споживачів. Конкурентна політика ЄС характеризується єдністю норм щодо регулювання питань конкуренції.

Перші спільні норми були прийняті зі створенням Європейського Економічного Співтовариства у 1957 р. Статті 85–99 Римської угоди 1957 р. регулюють конкурентну поведінку підприємств та демпінг. Зокрема, ст. 85–86 декларують заборону створення картелів [12]. Ст. 101 Договору про функціонування ЄС забороняє будь-які угоди між суб'єктами госпо-

дарювання, що можуть обмежувати конкуренцію чи перешкоджати торгівлі між країнами-членами. Зокрема, це угоди про встановлення цін, застосування неоднакових умов до рівнозначних суб'єктів торгівлі, поділ джерел постачання, контроль інвестицій, науково-технічного розвитку чи виробництва [13].

Також у конкурентній політиці ЄС вагомим є принцип регулювання концентрації. Він закріплений у Регламенті 139/2004. Концентрацією, відповідно до цього нормативного документа, вважається злиття підприємств, їх поглинання або створення спільних підприємств, що стають єдиним економічним суб'єктом і значно збільшують свою сферу впливу. Отримання такого впливу може відбуватися шляхом одержання більшої частки акцій, придбання активів підприємства, укладення з ним угод, що зумовлюють вирішальний контроль одного підприємства над іншим. Однак у Регламенті наводяться винятки, у яких наявність вирішального контролю

не вважається концентрацією: 1) під час процедури ліквідації, коли активи підприємства-банкрота переходять в управління відповідальній особі; 2) коли фінансово-кредитна установа отримала велику частину капіталу підприємства зі спекулятивною метою; 3) коли фінансовий холдинг отримує контроль над підприємством із метою захисту вартості вкладених інвестицій, але без втручання в господарську діяльність суб'єкта.

Регламент 139/2004 зобов'язує підприємства отримувати дозвіл на концентрацію від Комісії ЄС коли: 1) сукупний світовий оборот суб'єктів – учасників концентрації перевищує 5 млн євро, а сукупний оборот у межах ЄС кожного з учасників – 250 млн євро; 2) сукупний світовий оборот усіх учас-

ників концентрації становить понад 2,5 млрд євро, при цьому в кожній з трьох держав – членів ЄС загальний сукупний оборот усіх учасників концентрації становить понад 100 млн євро, а сукупний оборот кожного з учасників концентрації перевищує 25 млн євро в цих самих державах-членах і понад 100 млн у межах ЄС. Так, якщо підприємство реалізує більше 2/3 свого товарообороту лише в одній країні – члені ЄС, то вважається, що масштаб ЄС не досягнуто, і воно не підпадає під юрисдикцію Комісії ЄС. Тоді дозвіл на концентрацію надає національний конкурентний орган держави-члена.

Згідно з Регламентом 139/2004 Комісія ЄС має право накладати штрафи за порушення норм концентрації. Тобто за неотримання дозволу на концентрацію, запровадження концентрації після повідомлення, але до рішення Комісії ЄС, запровадження концентрації, визнаної несумісною із внутрішнім ринком Євросоюзу, невиконання рішень Комісії ЄС на підприємство-порушника накладається штраф у розмірі до 10% сукупного обороту підприємства [14].

Інформація відіграє ключову роль у конкурентній боротьбі. Саме тому в законодавстві країн ЄС багато уваги приділено захисту комерційної таємниці. У всіх країнах – членах ЄС працівників зобов'язують зберігати комерційну таємницю згідно з трудовим договором у період його дії. Однак після закінчення терміну дій ситуація дещо ускладнюється. У багатьох державах-членах з колишнім працівником укладають угоду про неконкуренцію, що перешкоджає використанню або розголошенню секретів виробництва його колишнього роботодавця. У Німеччині, наприклад, після припинення трудового договору працівник має право користуватися набутими знаннями і навичками. Але незаконним може бути визнано використання тієї інформації, яку він навмисне запам'ятав для використання після закінчення роботи в компанії. А у Великобританії різні підходи застосовують до інформації зі звичайним і високим рівнями конфіденційності. Перший вид конфіденційної інформації колишній працівник може спокійно використовувати і поширювати [15].

Правова система ЄС здійснює захист комерційної таємниці через охорону «ноу-хау», яка міститься в Європейській патентній конвенції. Під «ноу-хау» розуміють цілісну технічну інформацію, що є секретною, зафіксованою в матеріальному об'єкті та може бути встановленою у будь-який можливий спосіб [16]. Основні правові норми щодо «ноу-хау» містяться в законодавстві про недобросовісну конкуренцію та застосовуються в Австрії, Німеччині, Польщі, Бельгії, Данії, Іспанії, Словенії, Фінляндії, Чехії, Естонії [17].

Директива № 2006/114/ЄС «Про введення в оману та порівняльну рекламу» містить узагальнення досвіду ЄС у рекламній сфері. Цей акт поширюється тільки на комерційну рекламу і визнає рекламу

порівняльною, тільки коли в ній прямо або опосередковано можна ідентифікувати конкурента підприємства, його товари чи послуги. Однак ця Директива визначає правомірною порівняльну рекламу, яка містить такі критерії: 1) реклама не вводить в оману; 2) у рекламі порівнюється продукція однакового призначення або та, що скерована на задоволення однакової потреби; 3) вона не підриває довіри та не дискредитує позначення, продукти або діяльність конкурента; 4) вона не користується нечесними перевагами від репутації конкурента; 5) вона не представляє продукцію як імітацію товарів і послуг, захищених торговою маркою; 6) вона не створює змішування між конкурентами, їх позначеннями, товарами або послугами [18]. Тобто згідно з Директивою № 2006/114/ЄС протиставлення матеріальних, зіставних, контрольованих і типових характеристик товарів та послуг вважається правомірним.

Аналізуючи впровадження конкурентного права ЄС у законодавство України, зазначимо, що ще задовго до підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС було зрозуміло, що для поглиблення стосунків з ЄС потрібне вдосконалення регулятивних норм відповідно до європейських стандартів. Ця тема розглядалася на державному рівні, у тому числі й в Антимонопольному комітеті України. Основними проблемами, які вимагали якнайшвидшого вирішення, були: визначення санкцій та стягнень за порушення конкурентного законодавства, виявлення та розслідування картелів, регулювання концентрації та об'єднань підприємств, надання АМКУ повноважень у сфері розслідувань із неотримання норм економічної конкуренції.

Оскільки Угодою про асоціацію з ЄС передбачалися обмежені строки реалізації відповідних вимог, то державні органи діяли досить оперативно. Наприклад, були збільшені порогові вартісні показники, при досягненні яких необхідно отримувати дозвіл на концентрацію. Також, залучивши кваліфікованих фахівців, було змінено систему визначення штрафів за порушення конкурентного законодавства. Однак деякі проблеми так і залишилися невирішеними. І досі не встановлено коло учасників концентрації, а тому АМКУ доводиться здійснювати їх суб'єктивну оцінку.

Значних оновлень потребував такий напрямок діяльності, як здійснення публічних закупівель. Ст. 150 Угоди про асоціацію зобов'язувала створити незалежний орган, що займався б контролем таких закупівель. Тобто орган мав бути державним і відокремленим від економічно зацікавлених сторін. Отже, такі обов'язки були покладені на АМКУ та закріплені в Законі «Про державні закупівлі», який потім був замінений Законом «Про публічні закупівлі». Згідно із Законом «Про публічні закупівлі» було запроваджено електронну систему «ПроЗорро» та змінено порядок оскарження у цій сфері.

Також великої уваги потребує імплементація норм ЄС щодо вертикальних угод. Вертикальні угоди вважаються менш шкідливими для конкуренції, ніж горизонтальні, адже здатні підвищувати ефективність ланцюга «виробництво – збут» і знижувати операційні витрати сторін.

АМКУ згідно із ЗУ «Про захист економічної конкуренції» може визначити типові вимоги до узгоджених дій, які не потребуватимуть додаткового дозволу. У цьому випадку можна скористатися законодавчою практикою ЄС. Так, ст. 101 Договору про функціонування ЄС встановлює, що заборона антиконкурентних дій не застосовується до суб'єктів господарювання та їх об'єднань, якщо вони «сприяють удосконаленню виробництва або розповсюдженню продукції, технічному або економічному прогресу, надаючи споживачам змогу отримати належну частку здобутої вигоди, при цьому не накладаючи на зацікавлені суб'єкти господарювання обмеження, що не є обов'язковими для досягнення цієї мети та не дають таким суб'єктам змоги усунути конкуренцію стосовно істотної частини відповідної продукції».

Регламент Комісії ЄС № 330/2010 деталізує, які вертикальні угоди є дозволеними, в основному керуючись часткою ринку. Так, вертикальні угоди дозволяються, якщо частки учасників угоди на відповідних ринках не перевищують 30%, а також встановлюються певні «жорсткі» обмеження, які не враховують цю частку. Ці положення мають бути введені в законодавство України згідно з Угодою про асоціацію, що зумовить правову визначеність підприємств при збуті продукції.

У червні 2018 р. відбулися певні зрушення у сфері порівняльної реклами – у першому читанні було прийнято проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері порівняльної реклами із правом ЄС). Законопроектом пропонується дозволити використовувати порівняльну рекламу, а також вважати правомірним використання зображень, торговельних марок, фірмового найменування конкурента. ЗУ «Про рекламу» пропонується доповнити конкретним переліком ознак правомірності порівняльної реклами, аналогічних до закріплених Директивою № 2006/114/ЄС.

ВИСНОВКИ

Реформування чинного законодавства України у сфері економічної конкуренції має відбуватися на засадах законодавства ЄС та досвіду країн-членів. Необхідно не тільки прийняти відповідні нормативно-правові акти, а й створити умови для діяльності відповідних органів без політичного втручання зацікавлених сторін. Водночас запозичення певних норм ЄС повинно відбуватися з урахуванням специфіки українського ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Smurnova K.** Comparative analysis of 'competition rules chapters' in different EU Association Agreements. *Журнал європейського і порівняльного права*. 2017. Вип.1. С. 30–40.
2. **Андрощук Г.** Правова охорона комерційної таємниці в країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 6. С. 49–58.
3. **Бакалінська О. О.** Проблеми і перспективи розвитку конкурентного законодавства України. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 3. С. 17–21.
4. **Гороховська О. В., Семенюк І. С.** Захист комерційної таємниці в міжнародному праві та законодавстві зарубіжних країн. *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2016. № 1. С. 86–91.
5. **Горбаль Н. І., Романишин С. Б., Когут У. І.** Імплементація в Україні антимонопольного законодавства Європейського Союзу. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.2. С. 182–190.
6. **Мовчан А. В.** Правове регулювання захисту економічної конкуренції в умовах європейської інтеграції. *Право. ua*. 2016. № 1. С. 127–131.
7. Закон України «Про обмеження монополізму та недопущення недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності» від 18 лютого 1992 р. № 2132–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12>
8. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 7 червня 1996 р. № 236/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>
9. Рішення АМКУ № 316-р від 21.06.2018. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=142754&schema=main>
10. Закон України «Про рекламу» від 3 липня 1996 р. № 270/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр>
11. Звіти АМКУ за 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 та 2018 роки. URL: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/148190>
12. Договір про заснування Європейської Спільноти № 994_017 від 25.03.1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017
13. Консолідована версія договору про функціонування Європейського Союзу від 25.03.1957. URL: <http://old.minjust.gov.ua/section/321>
14. Council Regulation (EC) No. 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0139>
15. Законодавство Європейського Союзу та держав – членів Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук та ін. Київ : НДІ ІВ НАПрНУ, 2010. 262 с.
16. Европейская патентная конвенция от 21.04.1961 г. / Международное право в документах. М. : ИНФРА-М, 1997. 86 с.
17. **Андрощук Г. О., Шкляр С. В.** Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції. Київ : Юстініан, 2012. 472 с.
18. Директива 2006/114/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2006 року про введення в обіг та порівняльну рекламу. URL: <http://old.minjust.gov.ua/file/31123.docx>

REFERENCES

Androshchuk, H. "Pravova okhorona komertsiinoi taiemnytsi v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu" [Legal protection of commercial secrets in the countries of the European Union]. *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*, no. 6 (2012): 49-58.

Androshchuk, H. O., and Shkliar, S. V. *Konkurentne pravo: zakhyst vid nedobrosovisnoi konkurentsii* [Competition Law: Protection against Unfair Competition]. Kyiv: Yustinian, 2012.

Bakalinska, O. O. "Problemy i perspektyvy rozvytku konkurentnoho zakonodavstva Ukrainy" [Problems and prospects of the development of Ukrainian competition law]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, no. 3 (2013): 17-21.

"Council Regulation (EC) No. 139/2004 of 20 January 2004 on the control of concentrations between undertakings (the EC Merger Regulation)". <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32004R0139>

Horbal, N. I., Romanyshyn, S. B., and Kohut, U. I. "Implementatsiia v Ukraini antymonopolnoho zakonodavstva Yevropeiskoho Soiuzu" [Implementation of antitrust law of the European Union in Ukraine]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 26.2 (2016): 182-190.

Horokhovska, O. V., and Semeniuk, I. S. "Zakhyst komertsiinoi taiemnytsi v mizhnarodnomu pravi ta zakonodavstvi zarubizhnykh krain" [Protection of commercial secrets in international law and legislation of foreign countries]. *Derzhava ta rehiony. Seriia «Pravo»*, no. 1 (2016): 86-91.

[Legal Act of Ukraine] (1957). <http://old.minjust.gov.ua/section/321>

[Legal Act of Ukraine] (1957). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_017

[Legal Act of Ukraine] (1992). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-12>

[Legal Act of Ukraine] (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>

[Legal Act of Ukraine] (1996). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр>

[Legal Act of Ukraine] (2006). <http://old.minjust.gov.ua/file/31123.docx>

[Legal Act of Ukraine] (2018). <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=142754&schema=main>

Movchan, A. V. "Pravove rehuliuвання zakhystu ekonomichnoi konkurentsii v umovakh yevropeiskoi intehtratsii" [Legal regulation of protection of economic competition in the conditions of European integration]. *Pravo.ua*, no. 1 (2016): 127-131.

Orliuk, O. P. et al. *Zakonodavstvo Yevropeiskoho Soiuzu ta derzhav – chleniv Yevropeiskoho Soiuzu u sferi intelektualnoi vlasnosti* [Legislation of the European Union and the member states of the European Union in the field of intellectual property]. Kyiv: NDI IV NAPrNU, 2010.

Smyrnova, K. "Comparative analysis of 'competition rules chapters' in different EU Association Agreements". *Zhurnal yevropeiskoho i porivnialnoho prava*, no. 1 (2017): 30-40.

"Yevropeyskaya patentnaya konventsiiya ot 21.04.1961 g." [European Patent Convention of April 21, 1961]. *Mezhdunarodnoye pravo v dokumentakh*. Moscow: INFRA-M, 1997.

"Zvity AMKU za 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 ta 2018 roky" [AMCU reports for 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 and 2018]. <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/publish/article/148190>